

Spara till pension som företagare

PENSIONS
MYNDIGHETEN

Innehåll

1.	Bakgrund och syfte	1
2.	Företagsformer	1
3.	Tjäna in till allmän pension.....	2
3.1.	Enskild firma.....	2
3.2.	Aktiebolag.....	2
4.	Eget sparande till pension.....	3
4.1.	Kompensera för tjänstepension.....	3
4.2.	Avdrag för privat pensionssparande	4
4.2.1.	Enskild firma.....	4
4.2.2.	Aktiebolag.....	6
4.3.	Sparprodukter och avgifter.....	6
4.4.	Beskattning av sparkapitalet	8
4.5.	Avdrag för tjänstepensionsförsäkring i aktiebolag.....	10
4.5.1.	Sparformer och avgifter	10
4.5.2.	Beskattning av sparkapitalet	11
4.6.	Direktpension i aktiebolag.....	11
5.	Uttag av eget sparande till pension.....	12
5.1.	Driva företaget vidare efter 65	12
5.2.	Uttag av allmän pension	12
5.3.	Uttag av allmän pension innan 65 och fortsätta arbeta i enskild firma	12
5.4.	Uttag av avdragsgillt sparande.....	14
5.5.	Uttag av sparade skattade pengar	14
5.6.	Garantipension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd.....	15

Sammanfattning och vägledning

- **Ta ut lön eller överskott.** Lönen du tar ut från ditt aktiebolag eller överskottet du har i din enskilda firma gör att du tjänar in till din allmänna pension. Vid en lön eller överskott på 538 700 kronor per år eller 44 892 kronor i månaden (2020) maximeras intjänandet till den allmänna pensionen.

Storleken på din allmänna pension är beroende av hur mycket du betalat in i skatt på den lön eller det överskott du haft per år. Pensionens storlek beror också på de arbetsgivaravgifter eller egenavgifter du betalar in årligen.

Lönens eller överskottets storlek påverkar också andra socialförsäkringsförmåner som föräldrapenning och sjukpenning.

- **Kompensera för avsaknaden av tjänstepension,** som anställda får, genom att spara minst 4,5 procent av lönen eller överskottet.
 - *För dig som driver enskild firma* och får ett överskott som är lägre än 523 200 kronor per år, före skatt, kan ett bra alternativ för långsiktigt sparande vara att spara med skattade pengar på ett investeringssparkonto (ISK). Ett annat alternativ kan vara en kapitalförsäkring, där du också sparar med skattade pengar. Det kan exempelvis vara ett bra alternativ om du vill lägga till en försäkring som innebär att försäkringsbolaget betalar in pengar till din kapitalförsäkring om du skulle bli långvarigt sjukskriven, om du vill ha extra ekonomiskt skydd till din familj om du avlider före en viss ålder eller om du vill slippa placera pengarna själv.
 - *För dig som driver aktiebolag* och tar ut en lön under 43 600 kronor i månaden, före skatt, kan såväl ett avdragsgillt sparande som att spara med skattade pengar, enligt ovan, vara ett bra alternativ. Om det är bäst att spara av skattade pengar eller med ett sparande som ger avdrag i deklarationen beror på vilken inkomstskatt som gäller när du går i pension. Som avdragsgillt sparande finns individuellt pensionssparande (IPS) eller pensionsförsäkring.
 - *För dig med överskott eller lön som är högre än 523 200 kronor per år (43 600 kronor i månaden),* före skatt, är generellt ett pensionssparande som ger rätt till avdrag i deklarationen att föredra, det vill säga ett sparande i IPS eller pensionsförsäkring. För företagare som driver aktiebolag finns även möjligheten till en tjänstepensionsförsäkring eller direktpension i företaget.
- **Finns möjlighet till livsvarig utbetalning?** Livsvarig utbetalning erbjuds inom vissa kapitalförsäkringar, inom vissa privata pensionsförsäkringar och inom de flesta individuella tjänstepensioner. Eftersom den egna livslängden är okänd är det ofta önskvärt att säkerställa en månatlig utbetalning av pensionen oavsett hur länge du lever.

- **Om du väljer ett sparande med försäkring**, det vill säga kapitalförsäkring eller pensionsförsäkring, betala bara för de tilläggsförsäkringar du behöver och som inte täcks av andra försäkringar, som du redan har. Kapitalförsäkringar och pensionsförsäkringar är ofta förknippade med avgifter i flera led, betala inte höga avgifter i onödan.
- **Ha koll på avgifterna** – ett sparande i globala indexfonder bör inte kosta mer än omkring 0,4 procent.
- **Driver du företaget vidare när du fyllt 66 år får du lägre sociala avgifter.** Om du har **enskild näringsverksamhet** och tar ut hel allmän pension under hela inkomståret, januari – december, gäller detta **redan från 62 års ålder**.
- Du får **högre jobbskatteavdrag och grundavdrag** från januari det år du fyller 66.

1. Bakgrund och syfte

Många företagare som försörjer sig på sitt företag tänker inte på att de själva behöver spara till sin pension. De har inte tjänstepension i sin anställning som de flesta anställda har. Syftet med denna vägledning är att bidra med ökad kunskap om hur en företagare som driver aktiv enskild näringsverksamhet eller aktiebolag kan spara till sin pension.

2. Företagsformer

Ett litet företag drivs vanligen som enskild näringsverksamhet eller aktiebolag. En aktiv enskild näringsverksamhet innebär att en privatperson driver och ansvarar för företaget. Företagets inkomst (inkomst av näringsverksamhet) deklarerar på samma blankett, inkomstdeklaration 1, som en löntagare deklarerar inkomst av tjänst på. På blanketten räknar man fram ett överskott av aktiv näringsverksamhet. Företagets överskott efter egenavgifter kan jämföras med lön. Det gäller även för delägare i handelsbolag och kommanditbolag.

Om företaget drivs som aktiebolag är företagets ekonomi åtskild från den privata ekonomin. Företagets inkomst deklarerar på blankett för inkomstdeklaration 2. Företagaren och tillika ägaren av företaget bestämmer hur mycket som ska betalas ut i lön till sig själv som privatperson. Företagaren/ägaren är med andra ord anställd i sitt eget aktiebolag och dessa bolag benämns ofta som ägarledda företag.

För att fånga in både de som driver aktiv enskild näringsverksamhet och de som driver aktiebolag används begreppet företagare och vi talar om de som driver företag.

3. Tjäna in till allmän pension

3.1. Enskild firma

För den som driver enskild näringsverksamhet är det överskottet efter egenavgifter som ligger till grund för den allmänna pensionen. För att börja tjäna in till allmän pension behöver man ha ett årligt överskott på minst 19 247 kronor (2020). Intjänande till den allmänna pensionen maximeras vid ett överskott efter egenavgifter i verksamheten på minst 538 700 kronor per år eller 44 892 kronor i månaden (2020).

En företagare som driver enskild näringsverksamhet betalar ålderspensionsavgift på 10,21 procent av överskottet.

Ålderspensionsavgiften utgör en del av de egenavgifter på totalt 28,97 procent på överskottet, som en egenföretagare betalar in till Skatteverket. I likhet med vanliga löntagare får egenföretagaren också tillgodoräkna sig den allmänna pensionsavgiften, som utgörs av 7 procent av överskottet och ingår i inkomstskatten.

3.2. Aktiebolag

Den som driver aktiebolag behöver ta ut lön för att få allmän pension. Samma belopp som för egenföretagaren gäller för den som driver aktiebolag, det vill säga för att börja tjäna in till allmän pension behöver man ta ut en årslön på minst 19 247 kronor och intjänande till den allmänna pensionen maximeras vid ett löneuttag på minst 538 700 kronor om året eller 44 892 kronor i månaden (2020).

En företagare som driver aktiebolag betalar ålderspensionsavgift på 10,21 procent på lönen. Ålderspensionsavgiften utgör en del av de arbetsgivaravgifter på totalt 31,42 procent av lönen, som företaget betalar in till Skatteverket. I likhet med vanliga löntagare får företagaren också tillgodoräkna sig den allmänna pensionsavgiften, som utgörs av 7 procent av lönen och ingår i inkomstskatten.

4. Eget sparande till pension

En företagare behöver ta ett större ansvar för sin pension än en anställd som har tjänstepension. Nedan går vi igenom hur en företagare kan kompensera för utebliven tjänstepension, och få en motsvarande pension som de flesta anställda med tjänstepension.

4.1. Kompensera för tjänstepension

För att kompensera för utebliven tjänstepension behöver företagaren spara minst 4,5 procent av sitt överskott efter egenavgifter eller av sin lön. Om överskottet eller lönen överstiger 40 250 kronor i månaden, före skatt, (2020) behöver företagaren spara 30 procent på det överskjutande beloppet för att kompensera för den tjänstepension som en anställd med kollektivavtal får. Utöver pensionen kan företagaren även behöva kompensera för avsaknaden av andra försäkringar som ingår i kollektivavtalen såsom ersättning vid sjukskrivning och ersättning i samband med dödsfall.

För att kompensera för den uteblivna tjänstepensionen kan företagaren antingen göra ett skatteavdrag för pensionssparande eller spara med skattade pengar. För företagare som driver enskild firma finns i huvudsak två möjligheter:

1. Dra av för ett privat pensionssparande i inkomstdeklarationen, ett så kallat avdragsgillt pensionssparande. Avdraget sker före egenavgifter i näringsverksamheten och på avdraget får man betala en särskild löneskatt.
2. Betala egenavgifter och inkomstskatt på överskottet och sedan spara med skattade pengar.

För företagare som driver aktiebolag tar vi upp tre möjligheter för sparande till pension:

1. Ta ut lön och sedan dra av för ett privat pensionssparande i inkomstdeklarationen, så kallat avdragsgillt pensionssparande.
2. Ta ut lön och betala inkomstskatt och sedan spara med skattade pengar.
3. Dra av för en individuell tjänstepensionsförsäkring i företaget. På avdraget betalas en särskild löneskatt.

Vårt fokus när det gäller avdragsgillt sparande ligger på privat pensionssparande, som kan användas av både den som driver enskild firma och av den som har ett aktiebolag.

När det gäller avdragsgillt pensionssparande och avdrag för individuell tjänstepensionsförsäkring så dras skatten vid inbetalningstillfället av pensionssparandet. Vi beskriver också översiktligt direkt pension, som är ett sparande i aktiebolaget där skatten dras först vid utbetalningstillfället.

4.2. Avdrag för privat pensionssparande

Sedan inkomståret 2016 har endast löntagare utan tjänstepension i sin anställning rätt till avdrag för privat pensionssparande. Avdragsreglerna kräver att man inte har rätt till tjänstepension i sin anställning.

Småföretagare tillhör ofta denna grupp. Har man tidigare haft tjänstepension under delar av året, till exempel under januari till mars, men att pensionsrätten sedan upphört har man istället rätt till avdrag för privat pensionssparande under de månader man inte haft pensionsrätt i sin anställning.

4.2.1. Enskild firma

Företagare som har inkomst av aktiv enskild näringsverksamhet får i år göra avdrag för privat pensionssparande med 35 procent av inkomsten från näringsverksamheten. Avdraget får uppgå till högst 10 prisbasbelopp, det vill säga högst 473 000 kronor (2020). Om en enskild näringsidkare gör avdrag för pensionssparande så riskerar dock näringsidkaren sänka den inkomst som den allmänna pensionen och många andra sociala förmåner grundas på. Vilka dessa inkomstgränser för intjänande är presenteras i stycket nedan och i tabell 1. Sänkningen sker med beloppet för pensionssparandet plus den så kallade särskilda löneskatten på pensionssparbeloppet på 24,26 procent.

Om en företagare som har inkomst av aktiv enskild näringsverksamhet väljer att inte dra av för privat pensionssparande vid ett överskott efter egenavgifter som är lägre än 523 200 kronor per år eller 43 600 kronor i månaden (2020), uppnås nästan full allmän pensionsrätt och företagaren hamnar under brytpunkten för statlig skatt, se tabellen nedan. Företagaren har då även nått maximal sjukpenninggrundande inkomst på 378 400 kronor per år (2020) och maximal nivå för föräldrapenning på 473 000 kronor per år (2020). Vid överskott i företaget under 43 600 kronor per månad är det således ett bra alternativ för företagaren att spara med skattade pengar. För dem som har ett överskott över 43 600 kronor i månaden kan det vara ett bättre alternativ att spara avdragsgillt. Det blir förmånligt om avdraget ryms ovanför gränsen för statlig skatt, det vill säga att när avdrag gjorts i deklarationen så ligger inkomsten fortfarande på minst cirka 43 600 kronor i månaden. För att maximera avsättningen till allmän pension behövs ett överskott på minst 538 700 kronor per år eller 44 892 kronor i månaden (2020).

Tabell 1. Inkomstnivåer för sociala förmåner och skatter i kronor per år och månad (2020)

Nivå för sociala förmåner och skatter, år 2020	Inkomst kronor/år	Inkomst kronor/månad
Miniminivå på inkomst för intjänande till allmän pension	20 008	1 667
Maximal sjukpenninggrundande inkomst	378 400	31 533
Maximal föräldrapenning	473 000	39 417
Statlig inkomstskatt, 20 procent, till och med 65 års ålder	523 200	43 600
Statlig inkomstskatt, 20 procent, från 66 års ålder	575 000	47 917
Maximal inbetalning till allmän pension	538 700	44 892

Det är således inte bara pensionsrätten som påverkas negativt vid avdrag för privat pensionssparande för en person med enskild firma, utan även andra förmåner inom socialförsäkringssystemet som sjuk- och föräldrapenning samt arbetslöshetsersättning.

Skattereglerna är dock komplicerade och huruvida avdragsgillt sparande eller sparande med skattade pengar är ”bäst” beror på inkomstnivå, pensionsutfall, rätt till bostadstillägg med mera.

4.2.2. Aktiebolag

Företagare som driver aktiebolag och vars bolag endast betalar in allmän pension för ägarens räkning har, liksom övriga löntagare utan tjänstepension, rätt att få göra avdrag för privat pensionssparande med 35 procent av lönen i inkomstdeklarationen. Avdraget får uppgå till högst 10 prisbasbelopp, det vill säga högst 473 000 kronor (2020). Företaget betalar som vanligt arbetsgivaravgifter på hela lönen, men aktiebolagsägaren, i sin roll som löntagare, slipper inkomstskatt på den del som motsvarar avdraget för privat pensionssparande, eftersom sparandet är avdragsgillt. För företagare som driver aktiebolag kan det således vara ett alternativ att pensionsspara avdragsgillt. Vid en lön över gränsen för statlig skatt framstår alternativet som än mer förmånligt, det vill säga att när avdrag gjorts i deklarationen så ligger inkomsten fortfarande på minst 43 600 kronor i månaden.

När avdraget för ett privat pensionssparande görs från en uttagen lön påverkas inte inbetalningarna till allmän pension eller andra förmåner inom socialförsäkringssystemet negativt. Det är således en skillnad mot enskild firma där avdraget påverkar överskottet efter egenavgifter och därmed reducerar den inkomst som allmän pension och andra sociala förmåner baserar sig på.

I likhet med vår analys för företagare som driver enskild firma kan vi endast vägleda på ett övergripande sätt ovan baserat på inkomstnivåer satt i relation till nivåer för statlig skatt och sociala förmåner.

4.3. Sparprodukter och avgifter

En del kapitalförsäkringar och privata pensionsförsäkringar erbjuder livsvarig utbetalning, i likhet med de flesta tjänstepensioner. På så sätt har dessa försäkringar fördelar jämfört med ett investeringssparkonto eller individuellt pensionssparande eftersom pensionsutbetalningen per månad kan säkerställas oavsett hur länge företagaren lever.

Både fondförsäkring och traditionell försäkring har ofta både en fast avgift och en avgift som procent av det sparade kapitalet. I den privata pensionsförsäkringen betalar man också förvaltningsavgift på fonderna. Se tabell 2 nedan.

Avdragsgillt privat pensionssparande placeras antingen i ett individuellt pensionssparande (IPS) eller i en privat pensionsförsäkring. För företagare finns även möjligheten att spara i en individuell tjänstepension. Ett IPS-konto är vanligen avgiftsfritt, men om man sparar i fonder får man betala förvaltningsavgift på fonderna på sitt konto. Man kan också spara i aktier eller andra värdepapper på kontot. En privat pensionsförsäkring kan vara i form av en fondförsäkring eller en traditionell försäkring. I en fondförsäkring kan man välja fonder själv eller låta pengarna placeras i den fond som är förval (entrélösningar). I en traditionell försäkring är det försäkringsbolaget som placerar pengarna i olika tillgångar.

Tabell 2. Sparprodukter och möjlighet till skatteavdrag och försäkringsmoment

Sparform	Avdragsgill till	Försäkring kan läggas	Placeringsalternativ	Möjlighet till livsvarig utbetalning
Privat pensionsförsäkring	Ja	Ja	Traditionell försäkring eller fondförsäkring	Ibland, beroende på bolag
Individuell tjänstepension	Ja	Ja	Traditionell försäkring eller fondförsäkring	Ja, oftast
Individuellt pensionssparande (IPS)	Ja	Nej	Fonder, aktier eller andra värdepapper	Nej
Investeringssparkonto (ISK)	Nej	Nej	Fonder, aktier eller andra värdepapper	Nej
Kapitalförsäkring	Nej	Ja	Traditionell försäkring, fondförsäkring, fonder, aktier eller andra värdepapper	Ibland, beroende på bolag

Om man i stället sparar med pengar som man betalat inkomstskatt på finns andra sparprodukter. Den enklaste är investeringssparkonto (ISK). Ett ISK är vanligen avgiftsfritt, men om man sparar i fonder får man betala förvaltningsavgift på fonderna på sitt konto. Man kan också spara i aktier eller andra värdepapper på kontot. En annan möjlighet är en kapitalförsäkring. En kapitalförsäkring är förknippad med samma kostnader och liknande investeringsmöjligheter som en privat pensionsförsäkring. Tillgångarna kan naturligtvis också stå på vanliga bank- eller fondkonton eller att man har aktier i en depå. Se Pensionsmyndighetens rapport *”Eget sparande till pension – en konsumentvägledning”* för mer information om sparande.

Ett alternativt sparande för den som har lån på sin bostad kan vara sparande genom amortering. Amortering på bolånen innebär succesivt lägre räntekostnader och en mindre känslighet för räntehöjningar. Genom att amortera byggs ett kapital upp i bostaden vilket innebär en lägre månatlig boendekostnad som pensionär. Det kan dock vara bra att inte binda allt kapital i bostaden eftersom det kan vara både svårt och dyrt att belåna bostaden på nytt som pensionär, om behovet uppstår. En kombination av amortering och ett annat sparande, kanske ett sparande i aktiefonder som har en högre risk och därmed större möjlighet till högre avkastning, kan vara ett bra alternativ.

För en privat pensionsförsäkring och för en kapitalförsäkring kan det årliga avgiftsuttaget komma upp i två procent av kapitalet eller mer om man väljer dyra fonder. Det kan vara klokt att ta reda på vilka avgifter som tas ut och hur de påverkar de framtida utbetalningarna från försäkringen. Om man väljer IPS eller sparande på ISK kan man komma undan med en avgift på några tiondels procent om man väljer aktiefonder med låga avgifter, exempelvis indexfonder. Du kan jämföra kostnaden för olika sparprodukter hos konsumenternas.se.

Vid ett sparande på ISK gäller vanliga arvsregler, om du vill påverka vem som ska ärva pengarna på ditt ISK kan du skriva ett testamente.

I en kapitalförsäkring ingår, vanligen mot en mindre avgift, ett återbetalningsskydd som innebär att om den försäkrade dör betalas pengarna ut till den person som är skriven som förmånstagare eller till dödsboet. Ytterligare tilläggsförsäkringar, som premiefrielse och efterlevandeskydd, kan köpas till kapitalförsäkringen. Premiefrielseförsäkring är ett tillägg till försäkringen och innebär att försäkringsbolaget betalar in pengar till din kapitalförsäkring om du skulle bli långvarigt sjukskriven. Efterlevandeskydd säkerställer att den person som står som förmånstagare får ett bestämt belopp utbetalat om den försäkrade dör. Även i en privat pensionsförsäkring kan man betala för dessa extra tillägg till försäkringen.

4.4. Beskattning av sparkapitalet

Pensionskapitalet i avdragsgillt privat pensionssparande schablonbeskattas årligen. Schablonskatten, eller avkastningsskatten som den också kallas, fås i procent genom att multiplicera den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret före beskattningsåret, dock lägst 0,5 procent, med 15 procent. Denna skattesats multipliceras med pensionskapitalets värde vid beskattningsårets början och ger då skatten i kronor, se tabell 3 nedan.

Om man sparar med skattade pengar på ett ISK eller i en kapitalförsäkring är skattesatsen 30 procent i stället för 15 procent. Avkastningen beräknas baserad på statslåneräntan den 30 november året före beskattningsåret plus ett tillägg på 1 procentenheter, dock lägst 1,25 procent. Pensionskapitalet räknas ut på ett något annorlunda sätt jämfört med det avdragsgilla sparandet. Se tabellen nedan.

Tabell 3. Sparprodukter och hur de beskattas.

Sparprodukt	Kapitalunderlag	Ränta	Skatt på schablon-avkastning 2020	Avkastnings-skatt 2020
Privat pensionsförsäkring	Kapital vid årets ingång	Föregående års genomsnittliga statslåneränta (dock som lägst 0,5 %)	15 %	0,075 % (Prognosstandard 0,6)
Individuellt pensionssparande (IPS)	Som ovan	Som ovan	Som ovan	Som ovan
Tjänstepension	Som ovan	Som ovan	Som ovan	Som ovan
Investerings-sparkonto (ISK)	Kapitalet vid ingången av varje kvartal summeras med insättningar och överföringar som gjorts under året och divideras med fyra	Statslåneräntan den 30 november året före beskattningsåret plus 1 procentenheter (dock som lägst 1,25 %)	30 %	0,375 % (Prognosstandard 1,425)
Kapitalförsäkring	Kapitalet vid årets ingång plus inbetalningar under 1:a halvåret plus hälften av inbetalningarna under 2:a halvåret	Som ovan	Som ovan	Som ovan

Av siffrorna i kolumnen för avkastningsskatt i tabell 3 ovan framgår att beskattningen av avdragsgillt pensionssparande (privat pensionsförsäkring, IPS och tjänstepension) är mer förmånlig än den för icke avdragsgillt sparande (ISK och kapitalförsäkring), 0,075 procent jämfört med 0,375 procent. Skillnaden består i att skattesatsen är 15 procent i stället för 30 procent och att det inte görs något tillägg till statslåneräntan.

Inom parentes i tabellen anges de värden som gäller för prognosstandard. Prognosstandard är en branschgemensam standard som ska underlätta för konsumenter att få begriplig information om sin framtida totala pension. Just nu är det stor skillnad mellan verkliga värden på räntan och prognosstandardens värden. Det beror på att räntan i Sverige ligger på historiskt låg nivå.

Beräkning och inbetalning av skatt görs av sparinstitutet eller försäkringsbolaget.

4.5. Avdrag för tjänstepensionsförsäkring i aktiebolag

I ett aktiebolag kan man köpa en individuell tjänstepensionsförsäkring som är avdragsgill. Avdraget får högst uppgå till 35 procent av lönen. Avdraget får inte heller vara högre än 10 prisbasbelopp, det vill säga 473 000 kronor om året (2020). Om man under en period inte gjort avdrag för tjänstepension kan man få lov att ”köpa i kapp” upp till det belopp som man skulle ha kunnat sätta av under åren. Det gör att man kan komma upp i större avdrag än 10 prisbasbelopp under ett enskilt år. Om den som driver ett aktiebolag väljer att dra av för en individuell tjänstepensionsförsäkring i bolaget i stället för att ta ut lön, sänker hon eller han den inkomst som den allmänna pensionen och många andra sociala förmåner grundas på. Sänkningen sker med beloppet för pensionssparandet (tjänstepensionsförsäkringen) plus den så kallade särskilda löneskatten på pensionssparbeloppet på 24,26 procent.

Om den som driver ett aktiebolag undviker att göra avdrag för en tjänstepensionsförsäkring i företaget vid en lön som är lägre än 523 200 kronor per år eller 43 600 kronor i månaden (2020) uppnås nästan full allmän pensionsrätt och företagaren hamnar under brytpunkten för statlig skatt, se tabell 3. För att maximera avsättningen till allmän pension behövs en lön på minst 538 700 kronor per år eller 44 892 kronor i månaden (2020).

Det är inte bara den allmänna pensionen som påverkas negativt vid avdrag för tjänstepensionsförsäkring utan även andra förmåner inom socialförsäkringssystemet som sjuk- och föräldrapenning samt arbetslöshetsersättning. Den som driver aktiebolag har också möjlighet att ta ut lön och sedan göra avdrag för privat pensionssparande under vissa förutsättningar, beskrivna i avsnitt 4.2.2.

Som framgått ovan fungerar det på ungefär samma sätt med avdrag för tjänstepensionsförsäkring för den som äger och driver ett aktiebolag som avdrag för privat pensionssparande för den som driver aktiv enskild näringsverksamhet. Att avdraget för aktiv enskild näringsverksamhet är ett privat pensionssparande beror på att den företagsformen inte är en juridisk person, utan att det är en privatperson som bär ansvaret. I aktiebolagsfallet utgör företaget en egen juridisk person.

Individuella tjänstepensioner erbjuder oftast livsvarig utbetalning av pensionen. På så sätt har dessa försäkringar fördelar jämfört med ett investeringssparkonto eller individuellt pensionssparande eftersom pensionsutbetalningen per månad kan säkerställas oavsett hur länge företagaren lever.

4.5.1. Sparformer och avgifter

Inom ramen för avdragsgillt individuellt tjänstepensionssparande kan man spara i fondförsäkring eller traditionell försäkring. Som vi redogjorde för ovan har båda dessa försäkringsformer vanligen både en fast avgift och en avgift som procent av det sparande kapitalet. Därtill kommer förvaltningsavgift på fonder. Det innebär att det årliga avgiftsuttaget kan

komma upp i två procent av kapitalet eller mer om fonderna har hög avgift. Det kan vara klokt att ta reda på vilka avgifter som tas ut och hur de påverkar de framtida utbetalningarna.

4.5.2. Beskattning av sparkapitalet

Pensionskapitalet i en avdragsgill tjänstepensionsförsäkring schablonbeskattas årligen på samma sätt som kapitalet i avdragsgillt pensionssparande. Avkastningsskatten i procent får man genom att multiplicera den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret före beskattningsåret, dock som lägst 0,5 procent, med 15 procent. Denna skattesats multipliceras med pensionskapitalets värde vid beskattningsårets början och ger då skatten i kronor, se tabell 3. Beräkning av skatten görs av försäkringsbolaget, som också betalar in skatt för spararens räkning.

4.6. Direktpension i aktiebolag

Ovan redogjorde vi för avdragsgillt pensionssparande i ett aktiebolag i form av en individuell tjänstepensionsförsäkring. Det finns fler möjligheter till pensionssparande i aktiebolag där skatten dras vid inbetalningstillfället och också sparande där skatten dras först när pensionen betalas ut. Vad det gäller avdragsgillt pensionssparande där skatten dras vid inbetalningstillfället har vi täckt in den enklaste varianten med den avdragsgilla individuella tjänstepensionsförsäkringen. Direktpension är ett exempel på sparande där skatten dras först när pengarna betalas ut.

Vid direktpension byggs pensionskapitalet upp av beskattade vinster inom det egna aktiebolaget. Om man vänder sig till en jurist hjälper han eller hon till med en pantförskrivning och en pensionsutfästelse för den i bolaget som ska ha pensionen. När dessa handlingar är upprättade är pengarna som placeras i pensionssparandet skyddade från fordringsägare samt också skyddade vid en eventuell konkurs. Pengarna kan placeras på valfritt sätt, till exempel i fonder. Om man vänder sig till ett försäkringsbolag eller en försäkringsmäklare ingår vanligen en kapitalförsäkring som sparprodukt i upplägget. Som vi nämnt ovan kan det vara klokt att ta reda på vilka avgifter som tas ut och hur de påverkar de framtida utbetalningarna. När som helst kan företagaren avsäga sig hela eller delar av pensionslöftet som aktiebolaget gett och använda pengarna i företaget.

5. Uttag av eget sparande till pension

En företagare har större möjlighet än en anställd att välja hur länge man vill arbeta genom att driva företaget vidare så länge man kan och vill. Det är förmånligt att vara företagare efter 65 års ålder, se 5.1. Det sätt man valt att spara på, avdragsgillt eller med skattade pengar, bestämmer när man kan börja ta ut sina sparpengar, se 5.3 och 5.4. Om man får låg pension kan man få ekonomiskt stöd i form av garantipension, bostadstillägg och/eller äldreförsörjningsstöd, detta är förmåner inom den allmänna pensionen som administreras av Pensionsmyndigheten, se 5.5.

5.1. Driva företaget vidare efter 65

Från och med januari det år man fyller 66 år reduceras egenavgiften för den som driver enskild firma från 28,97 procent till 10,21 procent, det vill säga att man bara betalar ålderspensionsavgift. Reduceringen av avgift och skatt till 10,21 procent gäller också om den som har enskild firma tagit ut hel ålderspension (inkomst- och premiepension) från det allmänna pensionssystemet under hela inkomståret, januari – december, vilket man kan göra tidigast från 62 års ålder.

Även för den som driver aktiebolag reduceras arbetsgivaravgiften från 31,42 procent till enbart ålderspensionsavgiften på 10,21 procent från och med det år man fyller 66.

Från och med januari det år man fyller 66 blir dessutom såväl jobbskatteavdraget som grundavdraget större än för personer som inte nått denna ålder.

5.2. Uttag av allmän pension från 62 års ålder och fortsätta arbeta i enskild firma

Som nämndes ovan reduceras avgift och skatt från 29,97 procent till 10,21 procent för de som har enskild firma och tar ut hel ålderspension (inkomst- och premiepension) under hela inkomståret, januari – december. De som fyller år i januari kan således göra detta från och med 62 års ålder medan övriga kan göra det från 63 års ålder.

Genom att ta ut den allmänna pensionen och minska egenavgiften kan företagaren med enskild firma öka sitt överskott och sin pensionsgrundande inkomst. Ett uttag av pensionen gör alltså att den taxerade inkomsten idag ökar vilket ger ökat sparande till den allmänna pensionen. Samtidigt innebär ett uttag av den allmänna pensionen innan 65 års ålder att den utbetalda

pensionen per månad minskar med mellan 5 till 6 procent per år jämfört med om uttaget hade gjorts efter 65 års ålder.¹

Skatten är dessutom högre på pensionsinkomster innan det 66:e levnadsåret än efter. De allra flesta anställda förlorar därför ekonomiskt på ett uttag av pensionen innan 65 års ålder, inte bara per månad utan även om man räknar ihop totalt utbetald pension fram till den genomsnittliga livslängden.

För en företagare med enskild firma blir det dock en ökad allmän pension med ena handen, genom ökat överskott, och minskad allmän pension med andra handen, genom att tidigarelägga pensionsuttaget och betala en högre skatt på pensionen.

Tabellen nedan visar exempel på effekten av ett uttag av den allmänna pensionen från 62 års eller 63 års ålder jämfört med 66 år, för någon som fyllde 62 år i januari 2020 och med en vinst i firman på 40 000 respektive 10 000 kronor i månaden.

Tabell 4. Ekonomisk effekt av att ta ut den allmänna pensionen vid olika åldrar

Pension från	66 år	63 år	62 år	66 år	63 år	62 år
Vinst (kr/mån)	40 000	40 000	40 000	10 000	10 000	10 000
Egenavgift (kr/mån)	8 000	3 700	3 700	1 670	930	930
Överskott (lön, kr/mån)	31 980	36 290	36 290	8 340	9 070	9 070
Allmän pension vid 66 års ålder (kr/mån)	16 590	14 340	13 380	8 820	8 300	7 130
Total vinst/förlust vid genomsnittlig livslängd av att ta ut pensionen innan 66*		+1,20 %	-0,20 %		+0,30 %	-0,50 %

* Vinsten/förlusten är beräknad utifrån ett försiktigt antagande utan någon överavkastning på den utbetalda pensionen från 62, respektive 63, års ålder. Pensionen som utbetalas fram till 66 års ålder kan dock sparas och användas till konsumtion först efter att arbetsinkomsten upphör. En avkastning enligt branschens prognosstandard under i genomsnitt 10 år för de utbetalningar som sker innan 66 års ålder innebär att samtliga exempel i tabellen som avser ett uttag innan 66 års ålder ger en total vinst vid genomsnittlig livslängd.

¹ Pensionsmyndigheten (2019). Tumregler för pensionsberäkningar.

5.3. Uttag av allmän pension

Inkomstpension och premiepension kan tidigast tas ut från 62 års ålder. Att ta ut pension senare innebär att man får en högre pension per månad - och i de flesta fall även högre total utbetald pension under sin livstid.²

Garantipension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd kan beviljas först från 65 års ålder. Från 2023 kommer tidigaste åldern för att ta ut pensionen vara 63 år och garantipension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd beviljas från 66 års ålder. Från och med 2026 kommer dessa åldrar fortsättningsvis följa den beslutade riktåldern för pension. Se mer nedan om dessa förmåner.

Personer som har rätt till bostadstillägg kan få mer i total utbetald pension och bostadstillägg under sin livstid om hen går i pension innan 65 års ålder eller kommande riktålder. Men flera villkor måste vara uppfyllda kring personens övriga ekonomi under pensionstiden för att detta ska gälla liksom att regelverket kring bostadstillägget inte förändras till dennes nackdel.

5.4. Uttag av avdragsgillt sparande

En avdragsgill privat pensionsförsäkring, individuellt pensionssparande (IPS) och individuell tjänstepensionsförsäkring betalas ut i enlighet med pensionsavtalet. Försäkringsbolaget betalar ut pengar en gång per månad under minst fem år. Utbetalning kan tidigast ske från 55 års ålder. Utbetalningarna från pensionsförsäkringen, IPS samt individuell tjänstepensionsförsäkring beskattas som inkomst av tjänst.

För skatt på avkastningen av sparandet se avsnitt 4.4.

Som tidigare beskrivits finns det fördelar med de privata pensionsförsäkringar och individuella tjänstepensioner som erbjuder livsvarig utbetalning av pensionen. Genom en livsvarig utbetalning kan företagaren säkerställa pensionsutbetalningen per månad oavsett hur länge denne lever. Denna möjlighet finns dock inte för ett individuellt pensionssparande (IPS).

5.5. Uttag av sparade skattade pengar

I en kapitalförsäkring kan man ofta själv bestämma hur länge man vill binda pengarna, vanligtvis minst fem år. Även en kapitalförsäkring kan man få utbetald per månad av försäkringsbolaget under en viss tid. En del kapitalförsäkringar erbjuder dessutom livsvarig utbetalning, i likhet med de flesta tjänstepensioner. På så sätt har dessa försäkringar fördelar jämfört

² Generellt ger ett uttag från 66 års ålder inte bara högre pension per månad jämfört med ett tidigare uttag utan även högre total ackumulerad utbetald pension efter skatt vid genomsnittlig livslängd.

med ett investeringssparkonto eftersom pensionsutbetalningen per månad kan säkerställas oavsett hur länge företagaren lever.

På pengarna i en kapitalförsäkring har man redan betalat skatt, vilket gör att ingen beskattning sker av utbetalningarna från kapitalförsäkringen.

Vad det gäller sparande på ISK och fondkonto är pengarna tillgängliga när som helst. Man får själv portionera ut pengarna på lämpligt sätt. Även dessa pengar har man redan betalat skatt på.

För skatt på avkastningen av sparandet se avsnitt 4.4.

5.6. Garantipension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd

Garantipension är ett grundskydd för den som haft liten eller ingen arbetsinkomst under livet. Garantipension kan betalas ut från 65 års ålder men kommer från 2023 betalas ut från 66 års ålder och från 2026 sedermera följa riktåldern för pensionen. För full garantipension krävs att man varit bosatt i Sverige under minst 40 år mellan 16 och 64 års ålder, eller kommande riktålder.

Bostadstillägg är ett skattefritt tillägg för pensionärer som har låg pension. Bostadstillägg kan fram till 2022 betalas ut från 65 års ålder men kommer sedan precis som garantipensionen utbetalas från 66 års ålder och från 2026 vid den aktuella riktåldern. Man måste ta ut hela den allmänna pensionen för att kunna ansöka om bostadstillägg.

Äldreförsörjningsstöd är ett stöd man kan få om de andra pensionsförmånerna inte räcker till för att uppnå en skälig levnadsnivå. Åldersgränsen för att kunna bli beviljad äldreförsörjningsstöd är samma som för garantipensionen och bostadstillägget. Stödet beräknas utifrån pensionärens inkomster och bostadskostnad i likhet med bostadstillägget.

www.pensionsmyndigheten.se